

THUỐC NGỪA CÚM CÓ SIÊU VI KHUẨN SỐNG, TRONG MŨI

NHỮNG ĐIỀU QUÝ VỊ CẦN BIẾT 2009-10

Có nhiều Bản Thông Tin Thuốc Chủng Ngừa bằng tiếng Tây Ban Nha và các ngôn ngữ khác. Xem www.immunize.org/vis.

1 Tại sao nên chủng ngừa?

Cúm (“flu”) là một căn bệnh rất dễ lây.

Bệnh này là do siêu vi khuẩn cúm gây ra, có thể lan truyền khi người bệnh ho, hắt xì, hoặc chảy nước mũi.

Các bệnh khác có thể có cùng các triệu chứng và thường bị lầm là cúm. Nhưng chỉ có bệnh gây ra bởi siêu vi khuẩn cúm mới thực sự là bệnh cúm.

Bất cứ người nào cũng có thể bị bệnh cúm, nhưng tỷ lệ nhiễm bệnh cao hơn ở trẻ em. Đa số mọi người chỉ bị cúm vài ngày. Bệnh cúm có thể gây:

- sốt
- đau cổ họng
- ớn lạnh
- mệt mỏi
- ho
- nhức đầu
- nhức mỏi bắp thịt

Một số người, chẳng hạn như trẻ sơ sinh, người cao niên, và những người bị các bệnh nào đó, có thể bị bệnh nặng hơn nhiều. Cúm có thể gây sốt nặng và đưa đến sưng phổi, và khiến các bệnh hiện hữu trở nặng hơn. Cúm có thể gây tiêu chảy và giật kinh nơi trẻ em. Trung bình, mỗi năm có 226,000 người phải nằm bệnh viện vì bệnh cúm và 36,000 người thiệt mạng – đa số là người cao niên. **Thuốc chủng có thể ngừa được bệnh cúm.**

2 Thuốc ngừa cúm có siêu vi khuẩn sống, pha loãng - LAIV (xịt mũi)

Có hai loại thuốc ngừa cúm theo mùa:

1. Thuốc ngừa cúm có siêu vi khuẩn sống, pha loãng (LAIV) chứa siêu vi khuẩn cúm còn sống nhưng đã bị pha loãng (làm yếu đi). Thuốc được xịt vào lỗ mũi. 2. Thuốc ngừa cúm vô tác, đôi khi được gọi là “chích ngừa flu” được chủng bằng cách tiêm. *Thuốc ngừa cúm vô tác được đề cập trong một Bản Thông Tin Thuốc Chủng Ngừa riêng rẽ.*

Các loại thuốc ngừa cúm “theo mùa” này được chế tạo theo công thức nhằm ngừa cúm hàng năm. Các loại này không bảo vệ chống lại được dịch cúm H1N1.

Siêu vi khuẩn cúm luôn luôn thay đổi. Do đó, thuốc chủng ngừa cúm được cập nhật hàng năm, và nên chủng ngừa hàng năm.

Mỗi năm các khoa học gia tìm cách chọn các siêu vi khuẩn trong thuốc chủng sao cho thật tương tự với những siêu vi khuẩn gây cúm trong năm đó. Khi siêu vi khuẩn tương tự thì thuốc chủng bảo vệ đa số người khỏi bị bệnh nặng liên quan đến cúm. Nhưng ngay cả khi không tương tự được nhiều, thuốc chủng vẫn bảo vệ được phần nào. Thuốc ngừa cúm sẽ không ngừa được các căn bệnh “giống như cúm” do các loại siêu vi khuẩn khác gây ra.

Sau khi chủng ngừa khoảng 2 tuần thì cơ thể phát triển được khả năng bảo vệ. Thuốc bảo vệ đến tối đa là một năm.

LAIV không có chứa chất thimerosal hoặc các chất bảo tồn khác.

3 Ai có thể chủng ngừa LAIV?

LAIV được phê chuẩn cho người từ 2 đến 49 tuổi, không đang mang thai và không có bệnh trạng nhất định (xem #4, bên dưới). Nên chủng ngừa cúm cho những người có thể lây cúm sang những người để có nguy cơ bị nhiễm, thí dụ như:

- Những người trong nhà có tiếp xúc và những người chăm sóc ở ngoài tiếp xúc với trẻ từ sơ sinh đến 5 tuổi, và người từ 50 trở lên.
- Các bác sĩ, y tá, người trong gia đình, hoặc bất cứ người nào gần gũi với những người có rủi ro bị cúm nặng.

Các chuyên viên chăm sóc sức khỏe cũng có thể đề nghị chủng ngừa cúm hàng năm cho:

- Những người cung cấp các dịch vụ cộng đồng thiết yếu.
- Những người sống trong nhà nội trú, cơ sở cải huấn, hoặc trong các điều kiện sinh sống đông đúc, để phòng ngừa bộc phát.

Cũng nên chủng ngừa cúm cho bất cứ người nào muốn giảm bớt rủi ro bị mắc bệnh cúm hoặc lây bệnh cúm cho người khác.

4 Một số người không nên chủng ngừa LAIV

Không được phép dùng LAIV cho mọi người. Những người sau đây nên dùng thuốc ngừa cúm vô tác (chích ngừa flu) thay vào đó:

- Người lớn từ 50 tuổi trở lên hoặc trẻ em từ 6 tháng đến 2 tuổi. (Trẻ em dưới 6 tháng không được phép dùng bất cứ một trong hai loại thuốc ngừa cúm.)
- Trẻ em dưới 5 tuổi bị suyễn hoặc phát chứng thở khò khè một hoặc nhiều lần trong năm vừa qua.
- Bất cứ người nào bị bệnh dài hạn như:
 - bệnh tim
 - bệnh thận hoặc gan
 - bệnh phổi
 - bệnh về cơ cấu chuyển hóa,
 - suyễn
 - chẳng hạn như bệnh tiểu đường
 - bệnh thiếu máu, và các chứng bệnh khác về máu
- Bất cứ người nào bị một số chứng rối loạn cơ bắp hoặc thần kinh (chẳng hạn như giật kinh hoặc tê liệt nặng do não bộ) có thể đưa đến vấn đề hô hấp hoặc khó nuốt.
- Bất cứ người nào bị yếu hệ thống miễn nhiễm.
- Trẻ em hoặc thanh thiếu niên đang được điều trị dài hạn bằng aspirin.
- Phụ nữ có thai.

Hãy cho bác sĩ biết nếu quý vị đã từng bị Hội Chứng Guillain-Barré (một bệnh tê liệt nặng, cũng được gọi là GBS). Quý vị có thể chủng ngừa, nhưng bác sĩ nên giúp quý vị quyết định.

Live, Attenuated Influenza Vaccine VIS - Vietnamese (8/11/09)

Nên **chích thuốc ngừa cúm** cho những ai (kể cả các chuyên viên chăm sóc sức khỏe và người trong gia đình) tiếp xúc gần gũi với bất cứ người nào bị suy yếu **nặng** hệ thống miễn nhiễm (cần được chăm sóc trong môi trường được bảo vệ, thí dụ như đơn vị thay tủy xương). Những người tiếp xúc gần gũi với những ai bị suy yếu hệ thống miễn nhiễm ít nặng hơn (kể cả những người bị HIV) có thể dùng LAIV.

Bất cứ người nào bị bệnh mũi nghiêm trọng khiến thở khó khăn, thí dụ như nghẹt mũi nặng, nên chích ngừa cúm thay vào đó.

Một số người nên hỏi bác sĩ trước khi dùng một trong hai loại thuốc ngừa cúm:

- Bất cứ người nào đã từng bị phản ứng nặng vì dị ứng với trứng hoặc với một thành phần thuốc chủng khác, hoặc lần chủng ngừa cúm trước đây. *Hãy cho bác sĩ biết nếu quý vị bị bất cứ chứng dị ứng nặng nào.*
- Những người bị bệnh từ trung bình đến nặng thường nên chờ cho tới khi bình phục mới chủng ngừa cúm. Nếu quý vị bị bệnh, hãy hỏi bác sĩ hoặc y tá xem có nên dời ngày chủng hay không. Người bị bệnh nhẹ thông thường có thể chủng ngừa.

5 Khi nào tôi nên dùng thuốc ngừa cúm?

Quý vị có thể chủng ngừa ngay khi có thuốc, thường là mùa thu, và khi vẫn còn bệnh trong cộng đồng quý vị. Cúm có thể xảy ra bất cứ lúc nào từ Tháng Mười Một đến Tháng Năm, nhưng thường lên cao điểm trong Tháng Giêng hoặc Tháng Hai. Chủng ngừa vào Tháng Mười Hai, hoặc ngay cả trễ hơn nữa, vẫn sẽ có lợi trong hầu hết mọi năm.

Đa số mọi người chỉ cần chủng ngừa cúm một lần mỗi năm. **Trẻ em dưới 9 tuổi được chủng ngừa cúm lần đầu tiên** – hoặc người nào chủng ngừa lần đầu tiên trong mùa trước nhưng chỉ chủng một liều – nên chủng 2 liều, cách nhau ít nhất 4 tuần, để được bảo vệ.

Có thể chủng ngừa cúm cùng lúc với các loại thuốc chủng ngừa khác.

6 LAIV có những rủi ro nào?

Thuốc chủng, cũng như bất cứ thuốc nào khác, có thể gây ra vấn đề nghiêm trọng, chẳng hạn như phản ứng nặng vì dị ứng. Rất ít có rủi ro bị thuốc chủng tác hại nghiêm trọng, hoặc bị thiệt mạng.

Siêu vi khuẩn cúm trong thuốc ngừa cúm có vi khuẩn sống hiếm khi truyền từ người này sang người khác. Dù cho có truyền nhiễm như thế thì vi khuẩn cũng khó gây bệnh.

LAIV được chế tạo từ siêu vi khuẩn đã bị làm yếu đi và không gây ra cúm. Thuốc chủng có thể gây ra các triệu chứng nhẹ cho người dùng (xem dưới đây).

Các vấn đề nhẹ:

Một số trẻ em và thanh thiếu niên 2-17 tuổi đã cho biết bị các phản ứng nhẹ, gồm:

- chảy nước mũi, nghẹt mũi hoặc ho
- sốt
- nhức đầu và đau nhức bắp thịt
- thở khó khè
- đau bụng và có khi ói mửa hoặc tiêu chảy

Một số người lớn 18-49 tuổi cũng đã cho biết:

- chảy nước mũi hoặc nghẹt mũi
- đau cổ họng
- ho, ớn lạnh, mệt mỏi/yếu
- nhức đầu

Các vấn đề nghiêm trọng:

- Rất hiếm khi xảy ra các phản ứng đe dọa đến mạng sống vì dị ứng với thuốc ngừa. Nếu có, các phản ứng này sẽ xảy ra trong vòng vài phút đến vài giờ sau khi dùng thuốc.
- Nếu xảy ra các phản ứng hiếm với bất cứ sản phẩm nào mới, có thể không biết được về các phản ứng đó cho đến khi đã có hàng ngàn, hoặc hàng triệu người đã dùng sản phẩm đó. Hàng triệu liều thuốc LAIV được phân phối từ khi được cấp phép, và không có vấn đề nghiêm trọng nào đã được ghi nhận. Cũng như tất cả các loại thuốc ngừa, LAIV đang được theo dõi về các vấn đề bất thường hoặc nghiêm trọng.

7 Nếu có phản ứng nặng thì sao?

Tôi nên để ý gì?

Bất cứ tình trạng nào bất thường, chẳng hạn như sốt nặng hoặc hành vi thay đổi. Các dấu hiệu bị phản ứng nặng vì dị ứng có thể là khó thở, khàn giọng hoặc thở khò khè, viêm thanh quản, xanh xao, yếu ớt, tim đập nhanh hoặc chóng mặt.

Tôi nên làm gì?

- Gọi bác sĩ, hoặc đưa người đó đến bác sĩ ngay.
- Cho bác sĩ biết rõ sự việc xảy ra như thế nào, ngày giờ xảy ra, và đã chủng ngừa khi nào.
- Yêu cầu bác sĩ của quý vị trình báo phản ứng này bằng cách nộp mẫu Hệ Thống Phúc Trình Biến Chứng Nguy Hại của Thuốc Chủng (Vaccine Adverse Event Reporting System, VAERS). Hoặc quý vị có thể trình báo qua web site của VAERS tại www.vaers.hhs.gov, hoặc bằng cách gọi số 1-800-822-7967.

VAERS không cố vấn y khoa.

8 Chương Trình Bồi Thường Thương Tích Chủng Ngừa Toàn Quốc

Có chương trình liên bang để giúp trả tiền chăm sóc bất cứ người nào bị phản ứng nặng với một loại thuốc ngừa.

Muốn biết chi tiết về Chương Trình Bồi Thường Thương Tích Chủng Ngừa Toàn Quốc (National Vaccine Injury Compensation Program), hãy gọi số **1-800-338-2382** hoặc viếng đến website của họ tại www.hrsa.gov/vaccinecompensation.

9 Tôi tìm hiểu thêm bằng cách nào?

- Hãy hỏi bác sĩ của quý vị. Họ có thể đưa cho quý vị toa thuốc chủng hoặc đề nghị các nguồn thông tin khác.
- Gọi cho bộ y tế tiểu bang hoặc sở y tế địa phương.
- Liên lạc với Các Trung Tâm Kiểm Soát và Phòng Ngừa Bệnh Tật (CDC):
 - Gọi số **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** hoặc
 - Hãy ghé websites của CDC tại www.cdc.gov/flu

DEPARTMENT OF HEALTH AND HUMAN SERVICES
CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

